

особистості, які швидко погоджуються випити пива або чогось міцнішого. Крім того, розпивання алкоголю підкріплюється позитивними емоціями та сприяє формуванню звички. Тому, з метою зменшення розповсюдженості та інтенсивності практик споживання алкоголю у містах, доцільним було б створення умови, де громадяни зможуть реалізовувати описані потреби, не формуючи при цьому шкідливої звички. Однак, це неможливо, оскільки продаж алкоголю під час перегляду спортивних змагань є серйозним бізнесом, що приносить великі статки.

Бібліографічні посилання:

1. Савчинський Р. О. Базові виміри споживчої поведінки в умовах суспільства споживання / Р. О. Савчинський // *Методологія, теорія та практика соціологічного аналізу сучасного суспільства*. – Випуск 15. – 2009. – С. 196-200.

Положай Ксенія Ігорівна,
студентка Дніпропетровського державного
університету внутрішніх прав,
Скиба Елеонора Костянтинівна,
доктор філософських наук,
професор Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

**НЕОТОТАЛІТАРИЗМ ЯК ВИКЛИК ДЕМОКРАТИЧНОЇ
ФОРМИ УПРАВЛІННЯ**

Картина сучасного світу постійно змінює уряд та форми управління, йде вічний пошук найбільш відповідних сучасних форм правління. Існує в сучасному світі і небезпека повернення до неототалітаризму, як засобу впорядкування людей під владою закону. Довгий час українським національним питанням було питання перетворення України в незалежну суверенну державу. Здавалося, що з вирішенням цієї проблеми, життя української нації мало б стати легким і прекрасним. Але все сталося не зовсім так, як це уявляли ідеалісти та планували оптимісти – борці за свободу. Українці звикли, що за них завжди все вирішувала «тверда рука» імперії, а пізніше – «братнє плече» Союзу. Тому завдання державотворення нависло над народом, як важка свинцева хмара. Висить воно над нами і нині. Вже ніби і Конституцію маємо, і написано там, що «Україна є суверенна і незалежна, демократична, соціальна, правова держава», але от на практиці не завжди вдається нам використовувати ці та інші принципи головного закону. Експерти ж заспокоюють та говорять, що це питання часу. Мовляв, ми молода держава, тільки вирвалися з лап тоталітаризму, знаходимося у процесі формування демократії.

Як зазначає Кундера М., інформаційно–фінансовий тоталітаризм або неототалітаризм – це новітня форма політичного володарювання епохи інформаційного суспільства, котра вже зараз досить чітко проявляється у вигляді певних тенденцій до системного політичного впливу та контролю за масовою свідомістю застосовуючи для цього новітні інформаційні технології (електронні мас-медіа, Інтернет, цілеспрямоване управління світовими інформаційними потоками, маніпулювання інформацією) та соціально-економічні ресурси (фінанси, престиж посад) [3, с. 352].

Основні методи контролю за людською свідомістю доби неототалітаризму є: а) інформаційні методи (так звана “soft power” – «м’яка сила») – проявляються у використанні новітніх комунікаційних технологій – паралельно застосовуються як традиційні – пропаганда, реклама, так і сучасні статистичні засоби впливу, які здійснюють опосередкований, без прямих вказівок і заборон вплив на свідомість людини, її програмування, наприклад, тригерний спосіб управління населенням, вплив на зміну чи корегування цивілізаційно-культурної самоідентичності людини. б) економічні «старі», але в сучасних умовах більш вишукані та вдосконалені методи, які спираються на владу грошей, багатство, яке зосереджено в руках невеличкої купки людей – фінансово-політичній олігархії, гіпертрофовані споживацькі настрої у суспільстві, голий матеріалізм, прагнення зайняти престижне місце в соціальній ієрархії, «ринковий фундаменталізм» (Д. Сорос), статурність.

Слід зазначити, що цей вид тоталітаризму залюбки використовує й «звичайні» засоби соціального контролю – культивування масового страху, загрозу фізичного знищення.

Лісничук О. зауважує, що втіленням ідеологічного «буму» неомодерну став *неототалітаризм (новий тоталітаризм)* — комплекс установок, заснований на посиленні крайніх правих та частково крайніх лівих тенденцій розвитку суспільства (перш за все, західного, а також російського і українського), наляканого загрозами мігрантів, війною і невизначеністю. Радикалізм, що кладеться в основу такої тоталітарності, претендує на надання чіткої не суперечливої картини світу і синкретично поєднує світоглядні риси трьох цивілізаційних моделей («хвиль»): *аграрної (премодерн)* з її романтичним етноцентризмом (націоналізм); *індустріальної (модерн)* з її імперіалістичними пенітенціарними претензіями дисциплінарних суспільств (панамеріканізм, панславізм) та *постіндустріальної (власне постмодерн)*, механізми якої: *плюральність, релятивність, розсіяність, фрагментація, автономізація* використовуються «новим середньовіччям» як стратегії завоювання розгубленого апокаліптичного світу «рідинної сучасності» (liquid modernity, З. Бауман), центр влади якого переходить від локальних політиків національних держав до глобального віртуального простору [4, с. 70].

Можливо, як нам здається, з 1991 р. у нас і не було ніякого переходу від тоталітаризму до демократії, а почався період неототалітаризму.

Більченко Є. В. наводить ознаки неототалітаризму, серед яких: відчу-

женість більшості суспільства від влади зі збереженням залежності від неї; однобічне підкорення громадян правилам і безконтрольне здійснення державою своїх повноважень; відсутність реальних гарантій, декларованих прав і свобод; безпорадність індивіда перед чиновниками; тіньові розподіли загальнолюдської власності; поєднання корумпованої політичної влади, тіньової економіки та кримінального світу; існування олігархії, використання останніми демократичних норм і процедур. В Україні спостерігаються всі з вищенаведених характеристик. Хоча їх можна вважати пережитками тоталітарного режиму, а не складовими українського неототалітаризму. У будь-якому випадку окремі дослідники цього питання стверджують, що Україна все ж належить до перехідних суспільств з неконсолідованою, неповною демократією, де старий політичний режим зруйновано, а новий ще не можна назвати стабільним [1, с. 83].

Цивілізаційний розвиток України має бути відповіддю на виклики часу. Проте це не лише виклики всередині країни, і навіть не лише виклики країні ззовні. Цивілізаційний проект України повинен стати відповіддю на нові глобальні виклики, які постають вже викликами людській природі. Тоді цей цивілізаційний проект буде підтриманий світом [4, с. 81].

Які ж нові глобальні виклики маємо в сучасному світі? По-перше, це виклик неототалітаризму, або неототалітарний виклик. Цей виклик зумовлений передусім новітнім міжнародним тероризмом і, відповідно, означає появу нового тоталітаризму, або неототалітаризму. Важливо усвідомити, що цей виклик породжується терористичними загрозами і одночасно сам породжує їх. На початку ХХІ ст. маємо виражену проблему відновлення тоталітарних тенденцій у суспільному житті, які приховані за зовнішніми ознаками демократії.

Це зумовлено як екологічними небезпеками, так і небезпеками світового тероризму, який є результатом зіткнення культур і цивілізацій в умовах економічної та політичної глобалізації.

Більченко Є.В. зазначає, що неототалітаризм значною мірою породжується і конкуренцією різних проектів глобалізації, представлених США, Росією, Китаєм та ін. Неототалітаризм — це передусім тоталітаризм епохи гібридних війн, екранної культури і екранного способу життя. На відміну від посттоталітаризму, неототалітаризм використовує ресурси інформаційно-мережевого суспільства, особливо екранної культури — телебачення та Інтернету, де відбуваються різноманітні дискусії, які належним чином модеруються. Неототалітаризм — це тоталітаризм, в якому пряма пропаганда доповнюється технологіями ідеологічно заангажованих модерацій стихійних або спровокованих дискусій — насамперед у соціальних інтернет-мережах [2, с. 75].

Отже, ми спостерігаємо наявність неототалітаризму («новий тоталітаризм»), що позначає схильність сучасних процесів радикалізації суспільств у бік ідеологій та війн. Дифузний характер нового тоталітаризму ускладнює

діагностування його походження і змістових ознак. У нашому дослідженні неототалітаризм постає феноменологічно як *культура сутність свідомого і несвідомого*, що дозволяє утриматися від протилежних позицій щодо його вродженої (чистий психоаналіз) або набутої (чиста соціологія) природи. Для вивчення нового тоталітаризму потрібна нова методологія, відмінна від класичної соціальної філософії і психології, які розглядають тоталітаризм у поняттях харизми, вождизму і однопартійності.

Бібліографічні посилання:

1. Більченко Є. Неототалітаризм як світоглядний феномен: культурологічний дискурс / Є. Більченко // Схід. – 2017. – № 2. – С. 83-90. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Skhid_2017_2_14
2. Більченко Є.В. Неототалітаризм як світоглядний феномен: культурологічний дискурс / Євгенія Віталіївна Більченко // Схід. – 2017. — № 2 (48). — С. 75.
3. Кундера М. Невыносимая легкость бытия / Милан Кундера; [пер. с чеш. Н. Шульгиной]. – СПб.: Азбука, Азбука-Аттикус, 2014. – 352 с.
4. Лісничук О. Російський неототалітаризм: наслідки для України / О. Лісничук // Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса. – 2015. – Вип. 1. – С. 70-81.

Попенко Ярослав Володимирович,
кандидат історичних наук,
доцент Мелітопольського державного
педагогічного університету ім. Б. Хмельницького

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ПРИЄДНАННЯ БЕССАРАБІЇ ДО КОРОЛІВСЬКОЇ РУМУНІЇ (1918-20 рр.)

Новітній період державотворчого процесу у вигляді реформування всіх основних галузей життя нашої країни вже сьогодні викликає чималі дискусії як в українському, так і в закордонному політико-економічному середовищі. При цьому, в більшості випадків, оцінки мають абсолютно полярний характер – від цілковитого схвалення курсу нинішнього керівництва аж до нищівної критики і звинуваченні в повному його провалі. Це стосується судової, освітньої, правоохоронної, медичної та інших реформ. Значну кількість питань та критики викликає і міжнародна політика України з її прозахідним та євроатлантичним курсом. Звісно, піддавати критиці все, що можливо набагато легше, ніж професійно та наполегливо працювати на користь власної держави. Тому, напевно, більш ніж у всі попередні роки новітньої української незалежності, сучасність вимагає від власних громадян звернутися до вивчення подій минулого. Причому не стільки з мотивів поверхового розуміння процесів, скільки для глибокого розуміння їх суті, для врахування досвіду попередників та напрацювання моделі сучасного розвитку України.

Початок ХХ ст. засвідчив, що період «Pax Britannica» остаточно завер-